

HRVATSKI *glasnik*

Godina XVI, broj 34

24. kolovoza 2006.

cijena 80 Ft

Komentar

Neki će u ropotarnicu, a neki postati legendom

U ljudskom životu ništa nije vječno, ni to da neki dužnosnici vječno obnašaju svoja zaduženja, a to mogu mirno zaključiti, jer kao propali političar iskusio sam to na vlastitoj koži. Nekih bivših političara, ako su nam bili suvremenici, sjećamo se po njihovim dobrim i manje dobrim djelima, pa i manama, no ponajviše jesu li učinili nešto za našu hrvatsku zajednicu ili su nam ostali u sjećanju kao prepotentne figure.

Nekima se već brzo zagubio svaki trag. A kakvi su oni bili u stvarnosti? Biva da se to dade više naslutiti iz arhivskih izvora, u njima pohranjenoj građi.

Poslije Drugoga svjetskog rata neki su naši rukovoditelji tadašnjega Demokratskog saveza Južnih Slavena i njegove preteče Antifašističkog fronta Slavena u Mađarskoj, dobili od tadašnjih predstavnika službenih organa razne kvalifikacije, naime, u svojim izvješćima oni su opisali njihove karakteristike i sposobnosti. O takvu našem „vođi“, poslije objave deklaracije Kominforma „izabranog“ na čelo Saveza, dolazi čak anacionalni lider koji je slabo govorio „naš“ jezik, dok je njegov nasljednik govorio nekim „zagorskim dijalektom“. Poslije se ta slika donekle u pozitivnom smislu promijenila, ali je čijenjenica da do demokratskih promjena u mađarskome društvu prvi čovjek predložen je od viših instanca, pa izglasovan, prihvaćen. No ako nije uradio neku veliku grešku – dabome, bio bi lud takvo što učiniti – te aktualizirajući sadašnju situaciju, naše vođe, reče mi učiteljica u mirovini, „ostaju na funkciji sve dok nekoga nedužno ne objese, što nema nikakvu vjerovatnoću“. Naime, živimo u demokratskom društvu gdje ide sve demokratskim putem. Ili možda nešto i škripi!?!

No u sjećanjima ostat će nam i onaj naš vođa koji je također imao podršku u višim krugovima, a kada su i tamo uslijedile promjene, i njegove su pozicije postale labave i sve labavije, što su njegovi suradnici odmah primijetili. On se za vrijeme zborovanja služio i na „našem“, pa i mađarskom jeziku. Niz anegdota kruži o njemu. S vremenom su one postale pravim biserom, pune šarma, a pronikle su iz njegova nepoznavanja mađarskog jezika. U njima se osjeća čak i neki narodni duh. Stoga nešto da prepričamo o tome našem čovjeku, koji je još za vrijeme svog života od županijskoga partijskog vrha zatražio i dobio počasno mjesto svoje buduće grobnice. Međutim, ne bih vjerovao da je bio ponukan primjerom starodrevnih egipatskih faraona. Jednom zgodom provjerio je kakav je učinak izazvao svojim „govorima“, naime, na mitinzima je naizmjenično izlagao o „Partiji i Vladi“ na „našem“ i mađarskom, dakle, započeo je rečenicu na jednom, a završio na drugome. Upitani vođač mu je navodno rekao: „Šteta što ne znate još jedan jezik“.

Da se zadržim i kod naše suvremene zbilje, na koju mi je skrenula pozornost već narečena naša bivša učiteljica, inače, izvrsna u svome pedagoškom zanimanju, te u društvu roditelja cijenjena, a koja je u tandemu sa svojom kolegicom s djecom na kraju 4. razreda uspjela zavoljeti hrvatski jezik, da su ona međusobno na tom jeziku razgovarala i družila se. No govorili smo i o sadašnjim vodama, dok se izvodio bogati kulturni program, uz hrvatsku glazbu, ples i pjesmu. Dalo se zamijetiti da djeca u jednoj skupini čisto izgovaraju samoglasnike, uživaju u onome što je za njih igra, a našem oku milina, melem za rane, blagi zvuk za uši. I sve je poslije dobilo još jednu izraženiju konotaciju kada je zapjevao crkveni pjevački zbor iz naše matične zemlje. Kada smo ih slušali u takvoj skladnoj izvedbi, transcendentnost nam je postala sasvim bliska i rukom opipljiva. Dabome, ponovno su došle do izražaja i organizacijske sposobnosti mjesnog dužnosnika. A to je to.

Neki će u ropotarnicu, a neki postati legendom.

Đuro Franković

„Glasnikov tjedan“

*Zemlja jednoga jezika i jednoga običaja
slaba je i jadna ...*

Jedna od ponajljepših i najčešće ponavljanih rečenica i misli kralja Stjepana sinu Imri u svojim „Opomenama“. Blagdan i praznik koji slavimo i koji, povijesno gledajući, u sjećanje priziva kralja i sveca koji je mađarskom narodu, slijedom gornje rečenice, narodima koji žive u njegovoj kraljevini ostavio naslijeđe i misli temeljene na vrijednostima humanosti i kršćanstva, snošljivosti. Ima li ljepše rečenice i misli od gore napisane? Rečenice u državi koja je težila redu i zakonitosti, jednakim pravima ... Danas kada slavimo blagdan i praznik, u rukama simbolično nosimo i blagoslivljamo kruh od prvoga ovogodišnjeg uroda. Mladi kruh kao simbol ljepote i rađanja, blagostanja i mira staloženosti i tolerantnosti, humanosti i multikulturalnosti u višejezičnoj i višeekulturalnoj Europi i u prostoru u kojem živimo već više od tisuću godina ...

Stjepan kralj sinu Imri između ostalog piše: (...) uvijek drži na umu da se svi ljudi rađaju jednakima, i da nas ništa ne izdiže,

samo poniznost, i da nas ništa ne ponizuje, samo oholost i mržnja. ... Strpljivi kraljevi kraljuju, nestrpljivi su tirani ... Zemlja jednoga jezika i jednoga običaja slaba je i jadna ? ... Brini se o putnicima namjernicima, prihvati ih dobra srca i poštuju da radije ostaju kod tebe nego da se drugdje nastanjuju ... Ako s mudrima druguješ, i ti ćeš mudar biti ...

Kukuruz je još zelen na našim poljima iako se polako približavamo kraju kolovoza, i sve češće, bar roditelji s djecom školske dobi, razmišljamo o početku školske godine koja je za desetak dana na vratima. Dani polako, ali sigurno postaju kraći i večernji razgovori nastavljaju se uz pomoć svijeća koje palimo već oko osam sati na svojim terasama, balkonima ili pod krošnjama visokih stabala. Polako, ali sigurno odlazi ljeto iako su kolone automobila prema najljepšemu moru na svijetu, Jadranskome, ispred prelijepih hrvatskih tunela, bar vikendom, duge i do petnaestak kilometara. I kraj kolovoza, a i početak rujna vrijeme je odlaska na odmor. Ako to niste do sad učinili, učinite to što prije ...

Branka Pavić Blažetin

Kemljanski kruh

MARTINCI – U podravskim Martincima 2. rujna priređuje se Dan sela i Hrvatski dan, koji se otvaraju natjecanjem u kuhanju i zabavnim programima za djecu. U 11 sati u mjesnoj crkvi služit će se misa na hrvatskom jeziku. Nakon objeda slijedi pozdrav načelnika Pave Gujaša i parlamentnog zastupnika Józsefa Paizsa te folklorni program pečuške kulturne udruge Tanac. Uz prikaz vještina graničarske službe bit će odigrana i prijateljska nogometna utakmica između Martinaca i Kuginja, a potom slijedi izvlačenje tombola i hrvatski bal uza svirku Podravskih mužikaša iz Republike Hrvatske. Dan sela zatvara se vatrometom.

U akcijskoj grupi Leader

Hrvatski Židan, Plajgor i Prisika – Europska sela

Štefan
Krizmanić

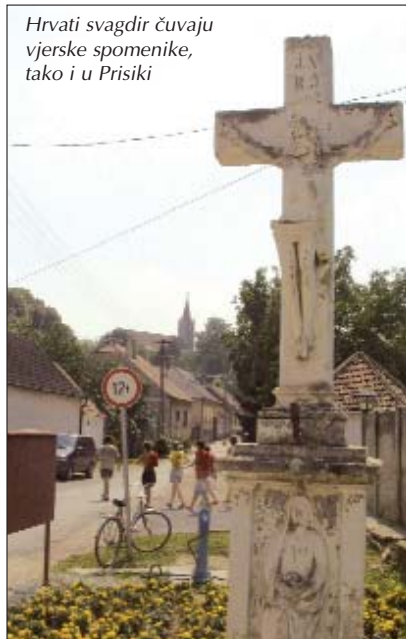
Pred kratkim su se pri ulazu i izlazu trih sel pojavile nove table, na ke se jednako moru štati da su Hrvatski Židan, Plajgor i Prisika *Europska sela*. Prlje nek bi mislili na nešto „sumljivo“, moramo reći da se za ovom titulom shranja djelovanje u posebnom krugu. A to bi bilo da su spomenuta naselja kotrigr društva Leader Irott-k6, skupa još sa 15 drugim seli, ka se nalazu na podnožju Alpe, pri kiseški brigi ter u dolini potoka Gyöngyös. Ova mjesta imaju kih deset jezero stanovnikov i podijeljena su u tri mikroregije. Dotična akcijska grupa u europskom programu za razvijanje pokrajim, uspjeta je dobiti ukupno 90 milijun forintov na to da u sudjelivanju civilne sfere, privatnikov ter seoskih društav na svojem mjestu djeluje za obogaćenje vlašćega mjesta ter za daljnji razvitak ovoga područja. U prospektu za reklamu programa je na udarnom mjestu da je ovdajšnja priroda vekšinom netaknuta, luft(zrak) je čist i zdrav, a bogati kulturni jerb privlačan more biti za mnoge tursitičke oči. Ovde živeći Hrvati i Nimci još i dandanas čuvaju većstoljetne tradicije i materinski jezik. Cilj ovoga projekta je da uz samouprave i privatnici ter civilni sektor jasno i glasno zastupa i predstavlja vlašće interese u skupnom ostvarenju turističkih, informacijskih, infrastrukturnih projektov a i na području uslužne djelatnosti. U cijeloj državi u projdući miseci se je priključilo k akcijskim grupam Leader 920 sel sa već od milijun i pol stanovnikov. Trenutačno sela pišu naticanja jer tih već milijun forintov će samo dojdue lje to dostati po ocjenjivanju, prema postignućam i zaslugam.

Štefan Krizmanić, poglavar Hrvatskoga Židana, o mogućnosti u Leader-programu: – Pretprošlo lje to smo stupili u mikroregiju Kisege i okolica, ov Leader-program će nam biti prvi skupni projekt za razvijanje naših sel. Samouprava, privatnici u našem selu ter

civilna društva sada djelamo na tom kakove bi bile ideje najvažnije za realizaciju u ovom projektu. Hrvatski Židan čuda ča more ponuditi prik hrvatskih tradicij do predstavljanja zvanarednoga kulturnoga žitka. Mislim ovde na ognjogasno društvo, sportski klub, Hrvatsko katoličko-omladinsko-vjersko i kulturno društvo, Društvo Škoruš za očuvanje tradicij i polipšanje okolice, jačkarni zbor Peruška Marija, tamburaški sastav Židanski bečari, diče tamburaše, KUD-a Čakavci, i kazališno društvo, to sve skupa pokazuje kako nam je jaka i šarolika aktivnost u seoskoj zajednici. Vjerujem u to da će Leader-program pomoćnu ruku pružiti u sačuvanju svih spomenutih djelatnosti. A uza to se ufam i u tom da će ov projekt najprdoneći novi način suradnje med hrvatskimi seli, ki smo i susjedi. Morat ćemo svakako zajedno raditi, jer jedno selo svenek je malo za EU-programe, ako u ovom slučaju propustimo plodne dogovore i dobru suradnju postat ćemo gubitnici, aš ćemo manje pinez dostati. Od Europske zajednice podupirani projekti glasu na duže vrime, tako moramo unaprijed gledati i marljivo pisati naticanja u kom će EU pokrivoti 85%, a samouprava pak 15% svih troškov za ostvarivanje pojedinih idej. Medjutim, gvišan sam da ova potpora neće donositi vehementne promjene u našem žitku, a Hrvatski Židan ostat će to, ča i prlje ovoga projekta, najlipše hrvatsko selo u cijeloj Ugarskoj. Bar za mene...

-Tiho-

Hrvati svagdir čuvaju
vjerske spomenike,
tako i u Prisiki

BUDIMPEŠTA – Sukladno planu rada Hrvatske državne samouprave za 2006. godinu, iduća redovita sjednica Skupštine HDS-a bit će održana potkraj rujna, a za dnevni red predviđa se nekoliko važnih točaka: Uzroci asimilacije i kako usporiti asimilaciju Hrvata u Mađarskoj; Aktualna pitanja u svezi s nastavom hrvatskoga jezika, odnosno školskim sustavom Hrvata u Mađarskoj; Zaključci analize Hrvatsko-mađarskoga sporazuma o zaštiti manjina potpisanog 1995. godine u Osijeku, te ostala pitanja i prijedlozi, među njima: Prijedlog ustroja HDS-a za ciklus od 2006. do 2010. godine te donošenje odluke o izboru ravnatelja Croatice Kht-a. Ured Hrvatske državne samouprave moli sve zastupnike Skupštine HDS-a, predsjednike mjesnih hrvatskih samouprava, predsjednika Saveza Hrvata u Mađarskoj, voditelje hrvatskih ustanova te glavne urednike hrvatskih medija u Mađarskoj i sve zainteresirane da svoje primjedbe i prijedloge ili prijedloge tijela i ustanova na čijem su čelu, u svezi s temama sjednice, u pisanom obliku pošalju na adresu Ureda HDS-a najkasnije do 25. kolovoza.

KOMLOV – Taj grad ima prijateljske veze s gradom Valpovom, a u razvoju suradnje velike zasluge pripadaju upravo komlovske Hrvatskoj samoupravi. Ove godine Komlov slavi 750 godina postojanja naselja te 55 obljetnicu grada, stoga će se tom prigodom u sklopu proslave održati niz svečanosti kojima će sudjelovati i predstavnici grada Valpova. Bit će to potkraj kolovoza i početkom rujna. Očekuju se bogati kulturni sadržaji, a priprema se i prigodni sajam.

UDVAR – Tradicionalni međunarodni, treći, susret harmonikaša poznat, već kako ga organizatori ističu diljem svijeta, kao HARMONIKIJADA, i ove će se godine, poručuju organizatori, na čelu s Markom Radićem, održati unatoč novčanim poteškoćama. Dvodnevna priredba bit će održana 6. i 7. listopada, a očekuje se 40-tak sudionika i natjecatelja te više od tisuću posjetitelja. Nastupit će i poseban orkestar harmonikaša koji će za tu priliku doći iz Beča u Udvar. Bit će izvođača iz Slovenije, Austrije, Hrvatske, i brojni harmonikaši iz Mađarske, među njima i velik broj Hrvata. Poznata i svjetski čuvena tvornica harmonika BELTUNA imat će izložbu harmonika, a koncert će imati i svjetski poznati umjetnik Zoltán Orosz.

BAJA – Predaja nove i obnovljene školske zgrade – Kako nas je obavijestila ravnateljica Angela Šokac Marković, u subotu, 2. rujna ove godine, prigodom otvorenja nove školske godine u 18 sati upriličit će se i svečana predaja obnovljenih i dograđenih školskih prostorija Općega prosvjetnog središta na Dolnjaku u Baji. Među više od stotinu uzvanika, tom prigodom dolaze i predstavnici prijateljskoga grada Labina iz Hrvatske, među njima i ravnatelj ugoditeljske srednje škole koja će se povezati s bajskom srednjom školom „Júlia Bányai“. Ovih dana, točnije 16. – 19. kolovoza, bajski dogradonačelnik György Barna i predsjednik SHM-a, ravnatelj Općega prosvjetnog središta na Fancagi Joso Ostrogonac boravili su u Labinu povodom Dana grada, koji je proslavljen svečanošću 17. kolovoza. Kako saznajemo, na Dolnjaku se na hrvatski jezik upisalo 12 prvaka, što znači da će od jeseni hrvatski učiti na svim godištimu u posebnim skupinama od 1. do 8. razreda.

KALAČA – Hrvatski dan i spomen-dan biskupa Antunovića – U suorganizaciji Bačkog ogranka Saveza Hrvata u Mađarskoj i mjesne hrvatske zajednice, u nedjelju, 27. kolovoza, s početkom u 17 sati u Kalači se priređuje Hrvatski dan povodom prisjećanja na biskupa Ivana Antunovića. Svečanost započinje misom na hrvatskom jeziku u kalačkoj katedrali na kojoj će sudjelovati hrvatski crkveni zborovi iz bačkih hrvatskih naselja. Nakon mise uz prigodni program upriličit će se polaganje vijenaca kod spomen-ploče biskupa Antunovića. Potom slijedi druženje okupljenih.

HARKANJ – Poznati izvođač hrvatskih glazbenih nota i u Mađarskoj omiljeni Vlado Kalember – koji je nedavno gostovao u taboru gradišćanskohrvatske mladeži u Nardi, gdje se na koncertu okupilo više od 500 posjetitelja – gostovat će 25. kolovoza u Šiklošu u Tvrđavi. Vlado Kalember i njegov sastav tom će prigodom uživo predstaviti sve najpoznatije melodije legendarnih „Srebrnih krila“. Ulaznice na Vladin koncert stoje 500 forinti.

OLAS – U srpnju, kako donosi županijski list Dunántúli Napló, u tom se selu rodilo petero djece, a uskoro će i šesto. Da seoska samouprava, na čelu s Ivom Marcijem, pomaže svoje stanovnike i brine se o njima, dokaz je i jednokratna novčana pomoć mladim roditeljima i dječici u iznosu od 50 tisuća forinti po obitelji. Od petero djece jedna je djevojčica, Emma, a ostali su dječaci: Balázs, Benjámín, Bulcsú, Koppány i Kevin.

Intervju

Istaknuti djelatnik samoupravnog ureda u Santovu

Razgovor vodio: Marko Dekić

Tijekom nedavnog boravka u Santovu imao sam prilike susresti se s istaknutim službenim djelatnikom mjesnoga samoupravnog administrativnog ureda Marinom Velinom (po majčinu nadimku zvanim Strinanov, a po očevu Babalucin).

Kao drugo dijete poštene i radišne šokačke ratarske obitelji, oca Živka i majke Marice Bartulov, Hrvatsku osnovnu školu (od 1952. do 1960.) pohađao je za vrijeme ravnateljavanja Stjepana Velina. U tom je razdoblju u našoj školi bilo 80 – 100 učenika.

Njegova rodna kuća, u kojoj mu danas stanuje obitelj, nalazi se u bivšem Vlašićevu sokaku koji vodi na kraj sela prema Galvači, Šlajsu i Kladi, a koji se danas naziva Trg Ustava. Na trgu, usred maloga gaja i dandanas se nalazi visoki kameni križ što ga je 1892. g. podigao mještanim Andrija Čatić, a koji je nekoć na „Bršančevo“ služio i kao jedna od ophodnih postaja mjesnih katoličkih vjernika. Preko puta se nalazila i nekada čuvena snaš-Martina „mijana“ u koju su odlazila seoska gospoda i imućniji gazde. Trg s bunarom služio je i za igralište dječurlije koja je u ovom izričito hrvatskom dijelu sela bila brojna. Bio je to okoliš gdje je Marin proveo svoje rano djetinjstvo i mladalaštvo – kako nam reče – s posjedovanjem neznatne zemlje, u velikom siromaštvu obitelji bez „krajcare“, kada mu je u 54. godini života preminuo otac, i kada je 1956. harala dunavska poplava.

Poslije osmoljetke gdje ste nastavili školovanje?

– Budući da mi je sestra Marija već polazila Hrvatsko-srpsku učiteljsku školu i gimnaziju u Budimpešti, odnosno 1960. g. maturirala, ja sam se uz njezinu i majčinu pomoć, koja je radila u poljoprivrednoj zadrugi i u našoj školi kao čistačica, iste godine upisao u „našu gimnaziju“, koju sam završio 1964. g. Vrativši se rodno mjesto, 1966. g., završio sam dvogodišnju stručnu školu u Baji gdje sam se kao elektromehaničar zaposlio. Tijekom usavršavanja, osposobljavanja, na veliko zadovoljstvo mojih majstora, postao sam „šegrtom“. Godine 1967. pozvali su me u vojnu službu. Kako nisam imao oca, računao sam na jednogodišnji rok, ali sam se prevario, u vojsci, u Debrecinu i Baji, proveo sam čak 25 mjeseci. Rado se sjećam dopusta što ga je za mene ishodilo tadašnji generalni sekretar DSJS-a Milana Ognjenovića kako bih, kao plesač santovačkog KUD-a, mogao sudjelovati na televizijskom natjecanju „Tko što zna?“. Iz Baje sam na kraju svakoga tjedna odlazio kući. Promaknut sam u čin vodnika. Poslije sam se opet našao na prijašnjemu radnome mjestu u Baji.

Kako i kada ste se konačno vratili, odnosno zaposlili u seoskom uredu?

– Za mene je 9. srpnja 1970. g. bio konačni preokret u životu. Naime, na poziv tadašnjeg tajnika Izvršnog odbora seoskog vijeća Andrása Mitosa, u svojstvu administratora, zaposlio

sam se u rodnom Santovu. Praksu sam stjecao pod nadzorom dobronamjernog i svome zvanju privrženog Matije Sabolčija (prvotno prezime: Sabovljević). Nakon njegova umirovljenja sve obveze pripale su meni. Najprije sam trebao položiti matičarski ispit, a usput obaviti i druga usavršavanja. Matičarom sam imenovan 1972. g.

Je li za vrijeme vaše matičarske službe bilo ubilježavanja hrvatskog imena novorođenčeta ili građanskog vjenčanja na našem jeziku?

– Takvih je vjenčanja bilo više. Na primjer vjenčanje kćeri i zeta mojega susjeda dr. Marina Mandića, Marice i Milana Rusa. Što se pak tiče društvenog obreda davanja imena, zbog niskog nataliteta, u zadnjim godinama jedva je bilo. Naime, djeca su se u matičnu knjigu uvodila većinom u mađarskoj sredini, u Baji.

Vi sve do danas djelujete u okviru mjesne samouprave. Je li se ta dugogodišnja marljiva služba ikada nagrađivala?

– Djelovao sam po svome najboljem znanju, i to ne samo u matičnom djelokrugu već i u drugim zadaćama koje taj mnogostrani posao zahtijeva. To su pitanja socijalne pomoći, potpomaganje nezaposlenih, osiguravanje javnih poslova glede seoskih komunalija, nasljedna pitanja oko pokretnina i nekretnina, stjecanja državljanstva, pogranični problemi itd. Što se priznanja tiče, 1981. g. su me iznenadili s priznanjem „Istaknuti djelatnik vijeća”, nadalje, uručena mi je „Plaketa za unapređivanja nase-lja”, a u društvenom pogledu „Za športsku djelatnost sela”. Sva ta priznanja za mene su od velike vrijednosti.

Prema rečenima, bili ste jedan od „motora” športskoga života u Santovu.

– Već na samom početku moga ovdašnjeg rada spomenuti bać Matija mi je povjerio obveze koje se tiču seoskoga nogometa. Od njega sam preuzeo i blagajničku dužnost, a poslije sam izabran za tajnika santovačkoga nogometnog kluba. Dakako, i ja sam bio aktivan nogometaš. S predsjednikom Lászlóom Sindlerom od 1970. pa sve do 1989. bili smo na čelu toga kluba. U taj sam posao dao srce i dušu jer je bilo vrijedno i uspješno raditi. Borili smo se u bačko-kiškunskoj II. nogometnoj ligi, a stigli smo i u I. ligu. Imali smo vrsne, dobro uigrane nogometaše, većinom mladiće iz Santova. Tijekom 10-15 godina nismo bili niže od trećega mjesta u županiji. Osobito nam je dobro išlo kada nam se 1974. pridružio glasoviti trener, također Santovac Marin Bartulov, koji je zaigrao i u I. ligi grada Komlova i u III. ligaškoj Baji. Bili smo domaćini više nogometnih momčadi iz Seksara, Segedina, Pečuha, čak i budimpeštanskog Honvéda, koji nas je, dakako, porazio. Najveći rezultat za nas bio je Kup „Szabad Föld”, kada smo 1974. g. u budimpeštanskome Népstadionu s rezultatom 3 : 3 postali prvaci, dobitnici kupa. Tada nam je u svlačionici čestitao i naš zemljak Flórián Albert, koji je po majci također šokački Hrvat.

Osim toga, koliko mi je poznato, bili ste predsjednik roditeljske zajednice naše škole, član KUD-a, razdjelivač našega godišnjaka.

– Osam godina obnašao sam dužnost predsjednika roditeljske zajednice. Nastojali smo činiti sve kako bi naša odgojno-obrazovna ustanova ostala ono što je i prije bila: dostojan rasadnik naše inteligencije. Uzgred rečeno, od sveukupnoga broja učenika diljem zemlje, Santovo je iznjedrilo 60% svome rodu svjesnih intelektualaca. Priredivali smo naše tradicionalne i omiljene marindanske balove. Kao dje-latni član naše kulturne skupine, često sam sudjelovao na kulturnim turnejama po našim selima. Što se pak raspačavanja kalendara i našega tjednika tiče, tu sam zadaću naslijedio od pokojnoga bać-Marina Žužića. U tom poslu, 10-15 godina, pomagala mi je i moja mama. Znalo je biti da dobrano prije Božića raznese-mo 300-350 godišnjaka. Glede pretplatnika Narodnih novina Santovo je i u državnim raz-mjerima prednjačilo.

Recite nam nešto o santovačkoj osobitosti. Otkud zamisao da u vas krene klub kartaša?

– Pri završetku djelovanju na polju športa – 1989. g. pokušao sam izumiti neki novi vid iskorištavanja slobodnoga vremena na selu. Okupio sam prijatelje i ljubitelje kartaške igre ulti. Naše članstvo s 40-50 igrača smatra se najbrojnijim u zemlji. Uistinu smo amateri, od kojih je 40-ak doraslo i ozbiljnijim natjecanjima na svim razinama. Nakon proučavanja literature i stjecanjem praktičnih znanja, ne žaleći truda i vremena, uspio sam predati naučeno članovima našega kluba. Možemo se pohvaliti posebnom prostorijom, Kartaškim klubom. Svakoga posljednjeg petka u mjesecu održavaju se klupska uvježbavanja i „natkartavanja” na kojima osim Santovaca sudjeluju i kartaši iz drugih mjesta. Najistaknutijima se dodjeljuju spomenice, plakete i slično.

I na kraju, kako se prema svim tim zauzetostima odnosi vaša obitelj, i što vas očekuje idućih dana?

– Supruga mi sve ovo podnosi s velikom strpljivošću i snošljivošću jer zna da je to u interesu unapređenja naše seoske zajednice. Veoma se radujemo što nam je kći Vesna stekla diplomu nastavnika hrvatskoga jezika i književnosti, te radi u Hrvatskoj osnovnoj školi i gimnaziji „Miroslav Krleža”. Posebno se veselimo njezinim uspjesima na polju folklor, i što je lani, na prijedlog Hrvatske državne samouprave, postala dobitnicom „Omladinskog odličja”.

Upravo se spremam na ovogodišnji sastanak maturanata iz 1964. g. u Serdahel. Na žalost, na dosadašnjim susretima od nas 33 dolazilo je svega 15-16 osoba. Odlučio sam da sve dok budem živ i zdrav, odlaziti ću bilo kamo da se sretnem sa svojim dragim bivšim razrednim drugarima i drugaricama.

Možda ću ovoga puta predložiti da se idući sastanak održi u mojem Santovu – rekao je na koncu prijateljskog dijaloga već pretežno nostalgичnim tonom naš sugovornik Marin Velin koga njegovi bliski prijatelji, zbog visokog mu rasta, odmilja zovu „Cološem”.

Stjepan Tišler dobitnik zahvalnice

Stjepan Tišler, serdahelski načelnik i predsjednik Narodnosne udruge za unapređivanje Pomurja, u posljednjih je godina vrlo mnogo surađivao s načelnicima onkraj Mure, tj. iz Hrvatske. Kao prvi čovjek mjesne samouprave, tijekom četiri mandata stekao je mnogo iskustva, a posljednjih godina dobro se uhodao u pisanje raznih natječaja Europske unije. Svojim iskustvom rado je pomagao i međimurskim kolegama. Na tu temu održano je više sjednica.

Kao predsjednik Udruge, najbližu vezu uspio je uspostaviti s općinom Donjom Dubravom, koja je prije četiri godine potpisala sporazum o međusobnoj suradnji. G. Tišler više puta je uvrstio u europske natječaje i općinu iz Međimurja. Izrađeni su zajednički projekti, a više puta je primljeno izaslanstvo iz Dubrave da mu se objasne mogućnosti europske unije. Načelnik općine Marjan Varga i njihovi vijećnici tu svesrdnu pomoć vrlo su cijevali jer njima je to bilo iznimno bitno. Uza stručnu pomoć uvijek je dobiveno bodrenje, a u bilo kojim pitanja u svezi s tim g. Tišler uvijek je nudio svoju pomoć. Predstavnici Donje Dubrave g. Tišleru tu pomoć zahvalili su prekrasnom „Zahvalnicom” 13. srpnja na svečanoj sjednici skupštine Općinskog vijeća Donje Dubrave. Na Zahvalnici piše: „Općina Donja Dubrava, općinsko vijeće dodjeljuje Zahvalnicu Stjepanu Tišleru za nesebičnu pomoć u projektima prekogranične suradnje”. Istina da se g. Tišler nije hvalio Zahvalnicom, nego sam slučajno saznala za nju, ali joj se vrlo raduje jer, kako reče, dobio ju je od svojih dobrih prijatelja preko granice. On će se nadalje zalagati da suradnja preko Mure bude još bolja, a bude li potrebno, i ubuduće će vrlo rado pomoći.

Beta

Suradnja i na vjerskom polju

Ivanovečki župnik Pavao Mesarić

Selo Petriba već jedno desetljeće suraduje s Ivanovcem, naseljem blizu Čakovca. Suradnja je započeta prvo na sportskom polju pa se nastavljala na kulturnom zahvaljujući tadašnjem predsjedniku vijeća Stjepanu Barloviću i predsjedniku KUD-a Katruže Stjepanu Mesariću. Oni su tijekom tih godina uvijek bili nazočni s programom kulturnoga društva na raznim priredbama u Petribi, i ubuduće su spremni svoje znanje predati mlađem naraštaju u selu.

Sadašnji ivanovečki predsjednik Josip Car smatrao je važnim da se ta suradnja potvrdi i službeno, pa je 24. lipnja sporazum potpisan u Ivanovcu, a taj su čin željeli proslaviti i Petribljani, pa je na Danu naselja 5. kolovoza potpisan je sporazum i na mađarskoj strani.

Petripski načelnik Jože Kranic, Hrvat, raduje se toj suradnji jer se u selu sve teže održava stara tradicionalna hrvatska kultura, a da se o jeziku i ne govori. Na Danu sela Petribe započeta još jedna suradnja, i to na vjerskom polju, uz nazočnost ivanovečkoga župnika Pavla Mesarića. On je misu govorio skupa s kapelanom Józsefom Némethom.

Velečasni Mesarić vjernicima je zahvalio na pozivu, radovao se što još mnogi mještani znaju moliti Očenaš i Zdravomariju na hrvatskom jeziku. Mjesni ženski pjevački zbor obradovao je goste iz Hrvatske i s crkvenim pjesmama na našem jeziku. Župnik Mesarić u propovijedi je naglasio da je vrlo važno očuvati jezik svojih predaka jer Bog je stvorio ljude da budu raznoliki, a i samu vjeru obogati molitva na više jezika. On je obećao pomoć u svezi s tim, čak bi se rado primio celebriranja hrvatske mise među pomurskim Hrvatima ako to dopušta biskup, te pozvao je vjernike u Ivanovec.

Svečani čin potpisivanja uveličali su gosti: predsjednik Skupštine samouprave Zalske županije Zoltán Bódog Kis i načelnik grada

Potpisivanje sporazuma

Čakovca Branko Šalamon. Oni su istakli važnost suradnje između mjesnih naselja, koji su temelji veza između većih gradova i županija. Obećali su da će ubuduće podupirati ovu suradnju, što su učinili i do sada pružanjem pomoći pri pisanju natječaja.

Nakon svečanog potpisivanja slijedio je niz programa u kojem su mještani i gosti mogli uživati: natjecanje u kuhanju između ekipa okolnih naselja, nogometna utakmica između gospođa i gospodična, igraonice za

djecu te kulturni program KUD-a Katruže iz Ivanovca. Društvo se predstavilo ženskom i muškom vokalnom skupinom, pjevači su izvodili hrvatske međimurske izvorne pjesme, pratili su ih tamburaši. Plesna skupina kulturnog društva izvela je međimurske plesove.

Proslava Dana sela Petribe okončana je prekrasnim vatrometom i zabavom na otvorenome.

Beta

Petripski zbor

Dan manjina u Selurincu

Pavo Gadanji

Ove je godine 14. kolovoza u Selurincu prvi put priređen Dan manjina, i to u sklopu priredaba koje su se u tome gradu održavale od 10. do 20. kolovoza na ljetnoj pozornici smještenoj u dvorištu gradskoga Središta za kulturu. U proslavu Dana manjina, uza selurinačku njemačku manjinsku samoupravu, djelatno se uključila i hrvatska samouprava, na čelu s predsjednicom Jelicom Moslovac. Dan manjina otvorio je nastup selurinačkoga Puhačkog orkestra i Zbora „Kodolányi” te nastup tamošnjega Njemačkog zbora. Potom su na scenu izašli folkloriši iz Vemena i Orkestra Music Express. Hrvatska samouprava u goste je pozvala salantski Plesni ansambl Marica. Mladi plesači, učenici viših razreda salantske škole, pokazali su ljepotu hrvatskoga plesa i bošnjačke nošnje zainteresiranoj publici koja se unatoč promjenljivoj vremenu okupila u lijepome broju. Nazočne, među njima i sve zastupnike hrvatske samouprave, uime hrvatske samouprave pozdravio je zastupnik Gabor Győrvári, a hrvatske izvođače konferirala je Žuza Győrvári. Nakon nastupa salantskih folkloriša na scenu je stupio neponovljivi Pavo Gadanji iz Novoga Sela. Poznati hrvatski gajdaš još je više nego aktivan, a ove godine slavi svoj 75. rođendan. Gajde još uvijek pravi, kako reče, lani je „namirio” osam duda koje su otišle u Hrvatsku. Osim pjesme i veselja, za koje kaže kako u rodnom selu ima sve manje partnera, on je i vrijedan domaćin koji se bavi povrtlarstvom i prodaje svoju robu na sigetskim i pečuškim tržnicama. Nosi visoki naslov Majstora narodne umjetnosti od 1882. godine, a voli i tamburu koju je također izrađivao u mladosti za sebe i svoje prijatelje svirce.

Poželimo Pavi Gadanjiu još mnogo radnih i veselih godina kako bi sve nas razveseljavao kao što je te večeri razveselio još jednom i nazočne okupljene na tome danu manjina. Sudionicima hrvatskoga programa uime Hrvatske samouprave spomenicima je zahvalila predsjednica Jelica Moslovac, a spomenica je uručena i najstarijoj Selurinkinji, gospođi Magdalen Sabo koja slavi 79. rođendan. Ona je rođena u Drvljancima gdje je i završila osnovnu školu. Udala se u Selurince u kome je i ostala. Radila je kao tehnolog u poljoprivrednoj zadrugi i bavila se uzgojem svinja, bila je i narodna poslanica u mađarskom parlamentu šezdesetih godina prošloga stoljeća te članica Saveza mađarskih žena, sudjelovala je i kongresu radnih žena u Engleskoj. Živi u Selurincu i ima unuka. Kada selurinački Hrvati, njih sedamdesetak, priređuju svoja okupljanja i hrvatske dane, i ona je tamo pa ako treba, i pomaže savjetima. Nakon svečanoga folklornog programa za nazočne gledatelje i izvođače slijedila je plesničica, na kojoj su svi oni koji su ostali uživali.

Branka Pavić Blažetin

KUD „Marica”

LUKOVIŠĆE – Nakon odlaska u mirovinu ravnatelja Joke Bunjevca, od zastupničkog tijela četiriju naselja, na godinu dana, dobila je povjerenje nastavnica Nora Varga, koja je imenovana za ravnateljicu okružne škole u podravskom Lukovišću. Novu školsku godinu započet će 106 učenika iz Lukovišća, Potonje, Brlobaša i Novog Sela.

PEČUH – Institut za zemljopis koji djeluje na pečuškom sveučilištu, sedmi put bit će domaćinom međunarodnog susreta pod nazivom HUNGEO 2006., koji će od 20. do 25. kolovoza okupiti geologe i stručnjake koji se bave zemljopisom iz cijeloga svijeta. Glavna je tema susreta budućnost energenata na panonskom području. Znanstvenici će posjetiti područje Viljana, Slavoniju i Zagorje.

ZAGREB – Na Međunarodnome filmskom festivalu fantastike u slovenskome mjestu Ljutomeru hrvatski redatelj Krsto Papić dobio je nagradu za životno djelo za sveukupni doprinos filmskoj umjetnosti. Na festivalu, koji se u Ljutomeru održavao od 7. do 12. kolovoza, prikazana je retrospektiva Papićevih filmova: „Lisice”, „Izbavitelj” i „Infekcija”. Uručujući nagradu hrvatskom redatelju, predsjednik žirija, ugledni slovenski redatelj Franci Slak nazvao je Papića legendom hrvatskog filma koja i dalje stvara i na svoje filmove skreće sve veću pozornost međunarodne filmske javnosti. Nakon Kanade, Slovenija je druga zemlja koja Krsti Papiću dodjeljuje tako visoko priznanje. Krsto Papić (r. 1933.) diplomirao je na Filozofskom fakultetu u Zagrebu, a filmsku karijeru započeo je kao asistent režije 1956. Debitirao je 1965. s epizodom u omnibusu „Ključ”. Njegov prvi cjelovečernji film jest „Iluzija” iz 1967., dok je najnagrađivaniji film „Lisice” snimio 1969., te je s njim dobio i Zlatnu arenu na Filmskom festivalu u Puli. Adaptirao je i Brešanovu dramu „Hamlet u selu Mrđuša Donja” 1973., za što je u Puli osvojio Srebrnu arenu. Režirao je i filmove „Izbavitelj” 1976., „Tajna Nikole Tesle” 1980., „Život sa stricem” 1988., „Kad mrtvi zapjevaju” 1999. i „Infekciju” 2003. Redatelj je i više dokumentarnih filmova.

JURA – Predstavu Carmina Burana izvest će na pozornici Nežiderskog jezera glumci i glazbenici iz tri države: Slovačke, Austrije i Mađarske. Vokalni dio Orffova djela oblikovat će slovački filharmoničari, plesni dio baletna družina iz Jure (Győr) i glumci iz austrijskoga Željezna. Predstava će premijerno biti izvedena 2. rujna u sklopu Nežiderskog festivala, a potom će se gostovati u Slovačkoj i Mađarskoj.

PUČIŠĆA – Tradicionalnu Matičinu Ljetnu školu hrvatskoga folklora (Pučišća, 13. – 24. kolovoza 2006.) na Braču je u 12 kolovoskih dana pohađalo 60 polaznika koji su se uputili u plesove, pjesme, glazbala i običaje jadranskog područja Hrvatske. Voditelj Škole, profesor Andrija Ivančan, okupio je vrsne stručne predavače koji su polaznike upoznali s folklornom baštinom otoka Krka, Silbe, Oliba, Cresa, Raba, Paga, Pelješca, Mljeta i Lastova, gradova Hvara, Korčule, Šibenika, Makarskog i Dubrovačkog primorja, Konavala i Župe dubrovačke, doline Neretve i južne Hercegovine, kao i onom Hrvata Boke kotorske. Završni koncert polaznika Škole iz Austrije, Mađarske, Njemačke, Slovačke, Srbije (Vojvodine), BiH, Hrvatske, SAD-a, Kanade i Australije održat će se pred crkvom u Pučišćima 24. kolovoza. Voditeljica projekta HMI je Srebrenka Šeravić.

Koljnof – Bibinje

Gradišćanska jačka i mužika na priredbi Raspivano Bibinje

Koljnofska kulturna grupa, koljnofski tamburaši i ženska klapa Golubica ter još nekoliko Koljnofčanov, na čelu s Franjom Grubićem, predsjednikom Koljnofškoga hrvatskoga društva, od 3. do 7. augusta pohodili su stare prijatelje u Dalmaciji. Tako smo u Bibinja, kraj Zadra, nastavili jur 23-ljetno prijateljstvo. Uz cjelodnevno kupanje smo imali priliku subotu poiti na izlet na otok Ugljan i tamo u uvali Sabunjara provesti cijeli dan, kupati se i jesti dobru morsku ribu na ražnji da bi navečer, siti i puni dojmov, nudili najbolju formu pri nastupu. Priredbu „Raspivano Bibinje“ svako ljeto organiziraju domaćini KUD-a „Ivan Goran Kovačić“ pod peljanjem Šimona Šimunića. Nedilju navečer smo u Zadru pogledali zalazak Sunca uz glazbu morskih orguljov, ča je jedinstveno na cijelom svitu. Ovo „glazbalo“ funkcionira pomoću vjetra. Kad puše, napravi vale na morju, a ti vali gnjavu zrak u frule od orguljov, ko je ugradjeno u obalu, i to daje glas, kot da bi gdo svirao. Zanimljivo je da svenek se druga melodija čuje, ča ovisi od smjere vjetra, je li puše bura, jugo, maestral ili leván. U ponedjeljak otpodne, s puni doživljaji, smo se ganuli domom, u nadi da se za ljetodan zopet budemo vidili, kada čedu Bibinjci dojtji u Koljnof.

Geza Völgyi ml.

Iz jugoslavenskih dokumenata o '56-oj revoluciji

Dogovori i davanje suglasnosti sovjetskoj intervenciji – sve je pomno isplanirano

Razgovori na Brijunima između Hruščova i Tita od 2. do 3. studenoga 1956. godine, odražavaju i kompromisna rješenja dvaju izaslanstava, tj. ruskih i jugoslavenskih pregovarača. Tito popušta glede sovjetske intervencije koju su sovjeti isplanirali do kraja, iako je Tito na početku pregovora predlagao oružani ustanak mađarskih radnika i radničkih savjeta. Hruščov je ovaj prijedlog odbacio, naime, mnogo bi se vremena gubilo, a ustanak mađarskog naroda, smatrao je, valja odmah ugušiti, na čemu je inzistirao osobito vrh ruske armije. Prema pomno izrađenomu vojnom planu dostatno im je bilo dan-dva. Vojne operacije u Mađarskoj predvodio je general armije Malinjin. „Hruščov i Maljenkov stigli (su) oko 7 sati uvečer. Pošto se ušlo u zgradu, odmah se prešlo na razgovor koji je otpočeo 2. studenog u 7,15 sati, a trajao neprekidno cijele noći do 5 sati 3. studenog izjutra. Hruščov (je) iznio da su se došli da savjetuju po pitanju položaja u Mađarskoj, odnosno da nas obavijeste o tome što su spremili poduzeti. Kaže da su jučer, 1. XI. govorili sa Poljacima u Brestu. Bili (su) od strane SSSR-a Hruščov, Molotov, Maljenkov, od strane Poljaka Gomulka, Cirkankijevič, Ohab. Poslije toga Molotov se vratio u Moskvu, a Hruščov i Maljenkov bili (su) u Bukureštu gdje (su) govorili sa Đežom i Rumunjima. Tamo (su) dolazili i rukovodioci iz ČSR (Novotni), govorili (su) i s njima. Zatim, H. i M. bili (su) u Sofiji gdje (su) govorili s Bugarima. Sve ove posjete bile (su) tajne. Konzultirali su i Kineze, u Moskvi je bila delegacija KP Kine s Liu-Čao-Ši na čelu. Kinezi (su) se potpuno i u svemu suglasili, kao i ostali. Po svome misle Poljaci no i oni se slažu da stvari u Mađarskoj idu u kontrarevoluciju. Poljaci znaju na što su se oni u SSSR-u odlučili i drugog izlaza nema. H. i M. žele da o odluci SSSR-a upoznaju nas i da čuju naše mišljenje. Hruščov iznosi skretanje događaja u Mađarskoj u kontrarevoluciju. Počinje emocionalno, bez davanja neke analize razvoja događaja i kaže da u Mađarskoj ubijaju, kolju i vješaju komuniste. Spominje apel Nagya Imre OUN i 4 sile i istup iz Varšavskog pakta. Radi se o restauraciji kapitalizma u Mađarskoj. Da li je Nagy oruđe ili je i stari agent imperijalizma nije sada jasno – glavno je da su stvari tako pošle i da je ishod restauracije kapitalizma. Što nam preostaje da učinimo? – pita Hruščov misleći ma SSSR. Ako bi to dopustili Zapad bi rekao da smo: glupi ili slabi – a to je jedno te isto. Mi to nikako ne možemo dozvoliti ni kao komunisti-internacionalisti niti SSSR kao država. Doći će kapitalisti na granicu SSSR-a. Tito u tom momentu zapitao (je) Hruščova, da li namjeravaju upotrebiti sovjetske tupe u

Mađarskoj i odmah izrazio jugoslavenske rezerve u pogledu takvog sredstva. Iako se mi slažemo da Mađarska kreće opasnim putem reakcionarne restauracije i da treba nešto poduzeti da bi se komunisti i socijalističke snage ojačali, ipak smatramo da bi intervencija donijela više štete nego koristi u samoj Mađarskoj, a pogotovo da bi kompromitirala socijalizam. Trebalo bi tražiti druge putove, osloniti se na radnike, na radničke savjete, od njih početi oružanu akciju.

Hruščov odgovara da oni misle upravo na intervenciju jer drugog puta nema. Ne može se čekati na akciju radničke klase. Treba hitno raditi. Oni su prikupili dovoljno trupa i riješili su prekinuti ovakav razvoj u Mađarskoj. Za to će trebati dan-dva. Kaže da su danas 2. XI. govorili s Bulganjinom po telefonu i da im je B. javio radosnu vijest da su München Ferenc i Kádár János uspjeli izbjeci iz Budimpešte i da su sada u avionu na putu za Moskvu. Hruščov kaže da to ima ogromno značenje. Hruščov pita da li znamo što je s Apró Antalom, da bi bilo veoma važno i njega izvući – spasiti. Rusi na tome rade ali od ovog momenta ne znaju što je s njim. U tom smislu nekoliko puta je spominjao i Dobi Istvána koga također treba izvući iz Budimpešte.” (Mićunovićevu zabilježku ijekavizirali smo i pohrvatili – opaska autora.)

Đuro Franković

Trenutak za pjesmu Ana Šoretić pokus

vlačoj oholiji ne se uvijek podati,
sredinu svita od sebe odrinuti,
na svaku provokaciju ne reagirati,
strpljivosti šansu dati,
skrbi malih si poslušati,
spominke starih ozbiljno zeti,
pozitivno u človiku primiti –

mir je naporan
ali moguć ...

Iz povijesti hrvatskoga tiska u Mađarskoj

Franjo Tuđman posjetio Mađarsku

Veća potpora hrvatskoj manjini

Predsjednik Republike Hrvatske dr. Franjo Tuđman je 19. travnja boravio u službenom posjetu Mađarskoj. Članovi hrvatske delegacije su još, uz ostale, bili potpredsjednik hrvatskog Sabora Vladimir Šeks, potpredsjednik vlade Republike Hrvatske Franjo Gregurić, ministar za iseljeništvo Gojko Šušak.

Dr. Franjo Tuđman je najprije vodio razgovore sa mađarskim premijerom Józsefom Antallom, koji su protekli, prema službenom saopćenju, u izvanredno srdačnoj i prijateljskoj atmosferi. Prema ovom terminu, koji se rijetko upotrebljava u diplomatskom rječniku, mađarsko-hrvatski odnosi se razvijaju bez smetnji i postaju sve nadobudniji. Tokom razgovora hrvatski lider je pozvao Józsefa Antalla da posjeti Hrvatsku. Tokom dana dr. Franjo Tuđman se sastao i s predsjednikom Republike Mađarske Árpádom Gönczom i predsjednikom mađarskog Sabora Györgyem Szabadom, a uveče je svečano otvorio novo kazalište u Szolnoku, koje su sagradila poduzeća iz Hrvatske.

I unatoč ovako „gustom“ programu, predsjednik Hrvatske je našao vremena i za susret sa čelnicima Saveza Hrvata u Mađarskoj, te sa predstavnicima masovnog priopćavanja na hrvatskom jeziku. Nakon pozdravnih riječi predsjednika Saveza Hrvata Đure Frankovića, koji je dao i kratak pregled položaja Hrvata u Mađarskoj, razvio se plodan dijalog. „Hrvatska će veću potporu pružiti hrvatskoj manjini u Mađarskoj nego što je to činila dosad“ – izjavio je uz ostalo dr. Franjo Tuđman.

Osno potpore Savezu Hrvata tijekom razgovora je puno riječi bilo i o eventualnoj pomoći Hrvatske našem tjedniku, kao i hrvatskim radijskim i televizijskim emisijama u Mađarskoj. No, ipak se najviše govorilo o najvažnijem: o školovanju naše djece, opskrbi priručnicima, pa po potrebi i udžbenicima iz Hrvatske. U vezi s tim je predsjednik Republike Hrvatske dr. Franjo Tuđman izjavio da je naša matična zemlja, dakle Hrvatska, voljna u neograničenom broju financirati školovanje u Hrvatskoj čak i osnovnoškolaca i srednjoškolaca, a naravno, kao i dotada, studenata visokih škola i sveučilišta. Sve u svemu: prošlog petka poslijepodne smo se uvjerali da Republika Hrvatska odista namjerava voditi ozbiljnu brigu o Hrvatima u Mađarskoj, zašto su nepobitna garancija riječi i odlučnost hrvatskog lidera dr. Franje Tuđmana.

U svakom slučaju ovaj susret, uspostavljanje neposrednih kontakata sa najvišim rukovodiocima matične zemlje treba da nas ohrabruje i da nam daje nove snage za provođenje ne malih zadaća radi očuvanja nacionalnog identiteta dvadeset tisuća Hrvata u Mađarskoj.

(marković)

(Hrvatski glasnik, 2. svibnja 1991., br. 1, str. 2)

Ponosna na svoje podrijetlo

Marija Grgić i njezina obitelj – Baja, 1929.

Marija Grgić rođena je u Baji 1. veljače 1926. godine. Rodila se u velikoj bunjevačkoj obitelji u kojoj je bilo devetero djece. Otac joj je radio u građevinarstvu, a mama je radila kao kućanica. U njihovoj se kući govorilo uvijek hrvatski. Gđa Grgić rodila je dvije kćeri. Ona i njezin muž veći dio života proveli su u Baji, a nakon muževe smrti ostala je sama u kući. Budući da su joj kćeri živjele u Pečuhu, i ona se preselila nakon iz Bačke u Baranju. Od 2002. godine i ona, kao Bunjevka, živi u Pečuhu.

Kao što sam od nje saznala sviđa joj se ovdje u Pečuhu, ali Baju i okolicu nikada zaboraviti ne može. Teta Marija čuva lijepe uspomene iz svoga djetinjstva i djevojačkih dana. Blistajući od sreće, govorila nam je o nekadašnjim maškarama, berbama i ponajviše o prelima, koji su uvijek počinjali s kazališnom predstavom što je izvela mjesna amaterska družina, a

zatim su svi skupa išli na bal, gdje je velika zabava uvijek trajala cijelu noć. S još više ljubavi nam je pričala o obiteljskim blagdanima kada je cijela obitelj mogla biti zajedno. Osamdesetogodišnja Marija još uvijek živi svoj aktivan život u Pečuhu. Na žalost nema više s kim govoriti hrvatski, ali kao što reče, često još razmišlja hrvatski. Zahvaljujući dobrom zdravlju, ona svakoga trećeg tjedna putuje u Baju, u svoj rodni kraj. Najprije ode u groblje, a zatim posjeti rođake i prijatelje, koji ju rado dočekaju. Teta Marija se već nije nosila bunjevački, ali se rado sjeća svoje majke u narodnoj nošnji, od koje je sačuvala više prelijepih odjevnih predmeta. Ponosna Bunjevka dobro se osjeća u baranjskom gradu, ali svaki dan misli na svoj rodni kraj. „U duši i srcu uvik ću biti Bunjevka“, reče na kraju razgovora.

Renata Božanović

Bogatstvo ...

„Umočki tamburaši“

DUŠNOK – Od 22. do 23. srpnja, nakon prošle, dušnočki su nogometaši i ove godine sudjelovali na tradicionalnome Memorijalnom nogometnom turniru u Trnjanima kod Slavonskoga Broda u Republici Hrvatskoj. Skupinu Dušnočana s 21 članom predvodili su donatačelnik István Bajusz, poduzetnik Ivan Bolvari i predsjednica Hrvatske manjinske samouprave Matija Mandić Gohér, koja nas je uz ostalo obavijestila o srdačnom i prijateljskom dočeku od strane domaćina i organizatora memorijalnog turnira koji se priređuje u spomen žrtvama Domovinskog rata. Iz života hrvatske zajednice izdvojila je i vijest kako je tridesetak učenika koji uče hrvatski jezik u osnovnoj školi, od 21. do 24. srpnja boravilo u jezičnom taboru u Baranji. Tabor su vodile učiteljice hrvatskoga jezika Judita Ambrus Sánta i Katica Palmaj. Za troškove četverodnevno tabora Hrvatska manjinska samouprava izdvojila je potporu od 250 tisuća forinti, a djecu je pomagao i mjesni poduzetnik Ivan Bolvari. Ovih dana pripremaju i program za početak nove školske godine.

VIROVITICA – Gradonačelnik Zvonko Kožnjak gradonačelnicima prijateljskih gradova koji su svojim dolaskom uveličali proslavu Dana građana Rokovo, 15. kolovoza predstavio je novopostavljeni smjerokaz prema svim prijateljskim gradovima grada Virovitice. Smjerokaz se nalazi na Trgu kralja Tomislava, ispred Gradske uprave. Prijateljski je grad grada Virovitice iz naše domovine grad Barča.

KOPRIVNICA – Taj će podravski grad 15. rujna ugostiti licitare, medicare i svjećare iz cijele Hrvatske te Mađarske, Slovenije i Austrije. Naime, koprivničko Udruženje obrtnika u sklopu akcije očuvanja tradicijskih obrta s koprivničkim muzejom namjerava ovaj put predstaviti medicare. Nadalje, priredit će se prigodne izložbe te održati okrugli stol o položaju i djelatnosti u Hrvatskoj.

KUKINJ – Devetog rujna ove godine u Kukinju će biti održan susret bošnjačkih Hrvata pod nazivom Bošnjačko sijelo. Kukinjska Hrvatska manjinska samouprava na taj dan priredit će natjecanje u ribolovu, kuhanje gulaša te mali nogomet i folklorni program. Organizatori očekuju ekipe iz raznih naselja. U svezi sa sudjelovanjem, do 19. kolovoza, možete se obratiti na brojeve: 70/3139-6; 30/9150-416.

X. međunarodna smotra folklor

Folklorijada u Mohaču

Više tisuća posjetitelja pratilo je mimohod sudionika međunarodne smotre folklor kroz središte Mohača završnoga dana, u nedjelju, 20. kolovoza, nakon čega je održan i gala program na ljetnoj pozornici Umjetničke škole koji je gledalo više od tisuću ljudi. KUD „Mohač“ nastupio je sa splotom bunjevačkih plesova, a KUD „Zora“ ovaj put izveo je srpske plesove.

U organizaciji Gradske samouprave i Umjetničke škole „Schneider“, od 17. do 20. kolovoza u Mohaču je održana X. međunarodna smotra folklor, poznata Folklorijada.

Kako nam reče voditelj KUD-a „Mohač“ Stipan Filaković, sve je počelo prije deset godina kada su zajedno s mohačkim KUD-om „Zora“, čiji je voditelj Stipan Daražac, odlučili okupiti prijateljska društva iz okolice i inozemstva, među njima i matične domovine kod kojih su i oni gostovali. Međudobno Folklorijada u Mohaču postala je tradicijom, a ovo je bila jubilarna, deseta smotra zaredom.

Ove je godine na Festivalu sudjelovalo 12 folklornih društava iz Mohača i okolice, a došli su i gosti, folklorišti iz Bugarske, Grčke, Francuske, Hrvatske, Njemačke, Rumunjske. Zanimanje Mohačana bilo je uistinu iznad očekivanja, a prema procjenama priređivača program je svake večeri pratilo preko osam stotina posjetitelja.

Svake večeri Festivala po tri-četiri društva predstavila su se samostalnim folklornim programima na ljetnoj pozornici Umjetničke škole „Schneider“, a završnoga dana i u mimohodu gradskim ulicama prikazujući ljepote folklor i narodne nošnje kraja iz kojega su došli. Zastavši na pet mjesta, svako se društvo predstavilo detaljem iz svog repertoara. Mimohod su predvodile plesne skupine KUD-a „Mohač“, od najmlađih do odraslih, u raznim nošnjama: mađarskim, njemačkim i hrvatskim, a u povorci su bili i

članovi drugog domaćeg društva, KUD-a „Zora“ u izvornoj šokačkoj nošnji. Nakon mimohoda, na svečanom gala programu nastupili su svi sudionici festivala, među njima „Zora“ i „Mohač“, te Folklorni ansambl iz prijateljskoga Belog Manastira, a svima je osigurano po deset minuta. Kao i svake večeri, ponovno je ispunjeno gledalište Umjetničke škole „Schneider“ s preko tisuću posjetitelja, a okupljeni su mogli uživati u dvosatnome folklornom šarenilu. Nakon programa uslijedilo je zajedničko druženje uz ples, pjesmu i glazbu, a dobro raspoloženje potrajalo je do sitnih sati.

Kako saznajem od Stipana Filakovića, KUD „Mohač“ u četiri dana prikazao je tri koreografije: s naslovom „Veseli i tužni Semartin“ o nestanku tamošnjih šokačkih Hrvata, srpske plesove i splet bunjevačko-hrvatskih plesova iz Bačke. KUD „Beli Manastir“ prikazao je baranjske hrvatske plesove, a mohačka „Zora“ hrvatske plesove iz Mohača i Baranje.

Tekst i slike: S. Balatinac

Svadbene dani u Umoku

U Phare-projektu gostovalo većsto ljudi

Foto: Gordon Recktenwald

Umočki načelnik Attila Horváth pozdravio je goste na prvi dan „Umočkoga veselja“. U pozadini kotrigri folklornoga društva iz Dolnje Pulje

Umočka seoska kuća, ka je pred dvimi ljeti nastala, i „Seoski dan 2004. ljeta“ po ocjeni Državnoga saveza seoskih stanov, od svojega postojanja sve skupa nij vidila toliko ljudi koliko ju je poiskalo od 11. do 13. augustuša. Ki su došli, mogli su uživati u stari svadbeni običaji ovoga kraja i prik toga mogli su se zabavljati s gostoljubivimi domaćini. Ov trodnevni orijaški projekt se je narodio u sudjelovanju Hrvatskoga kulturnoga društva „Kajkavci“, umočke Seoske i Hrvatske manjinske samouprave, i sazidan je na entuzijazam,

mirno moremo reći, cijeloga sela. Što naliže financije, Europska unija je od već milijun forintov potpomagala umočke zamisli. Kostur trodnevne priredbe, pirovni scenarij je sastavila Zsuzsanna Horváth ka je uza to i u ruki držala zgoditke. Plesnu koreografiju je skupa postavio Štefan Kolosar na osnovi diplomskih djel sestrov Krajčić. Za muzičku obradu je bio zadužen Ivan Sallmer. Za tešku zadaću ugostiteljstva je i ovput povjerenje dobila gostionica Tornácós u Hečki, čiji vlasnici su, naravno, rodom iz Umoka. O tom je sve govorio načelnik sela Attila Horváth prilikom otvaranja trodnevnoga veselja 11. augustuša, petak, uvečer i ujedno je zahvalio svim pomoćnikom ki su doprinesli uspjehu „Umočkoga veselja“. Posebno je pozdravio goste iz Savskoga Marofa ki su bili došli u zastupničtvu dugoljetnijega partnerskoga društva iz Hrvatske. Prvi večer je zaručnjak zbogomdao svojemu dičačkomu žitku, u okviru obilnoga folklornoga programa u kom su nastupili najprije gosti iz Dolnje Pulje. Tancoši „Hajdenjaki“, partneri sela Umoka u ovom EU-projektu, pod peljanjem Jelke Perušić su predstavili mnoštvu gradišćanske koreografije iz vlašćega kraja. Kako smo od njih kasnije čuli, još te nedilje su se pak otpravili na jednotajednu turneju na otok Hvar. Domaći „Kajkavci“ su nas vabili u Baranju s melodijami i folklornimi elementi. U medjuvrimenu su mogli zainteresirani pogledati i fotoizložbu o svadbeni tradicija, stare kipice o negdašnji mladi pari, ku je sastavio Károly Hospely. Pri večeri u petak je umočki garaš hitilo u košaru kih 210 gostov, oni su svi mogli kušati teleći paprikaš, što je negda bilo tradicionalno jilo na svadbenom

stolu, kako je rekao i predsjednik Hrvatske manjinske samouprave Joško Jurinković. Za desert su bile još „ptice“ na tanjuru. Ovo slatko tijesto, napravljeno u formi ptice, dan prije pred veseljem je dospilo u svaki seoski stan jer s tim slatkim kolačem su darovali svu dicu ispod 14 ljet. U petak su svi tamburaši malo još zabavljali goste, ali su „svati“ rano legli jer naporni dani su još stali pred njimi. Subota je u cjelini prošla u pripravi nediljnoga mulatovanja. Peklo se je u peći, plelo se je „kalinko“ svinja se je zaklala, a postavljen je i pirovni šator. Otpodne je snimljena inscenirana koreografija Umočkoga veselja, kojega ćemo moći kasnije viditi i na DVD-u. Nedilju, u Seoskom stanu mladoženja je isprosiu zaručnicu ter se ganula povorka do crikve. Donidob se je nukalo zakipljeno vino i kuglof. Pri večeri i za jilom su se pojavile te navade ke su širom Gradišća prisutne, npr. da kuharice saberu pinez, ali da je pred tancom zaručnice, svezana glava mlade žene s rupcem. U nedilju je pri umočkom svadbenom stolu jilo oko 400 gostov ki su, naravno, bili oduševljeni od svega vidjenoga pri ovom atraktivnom spektaklu kojega su Umočani napravili i zato da bi stavili prepreku pozabljenu. Uz to nam je najvažnije da se je tri dane dugo pominalo po hrvatski i bojssek se je vratio hrvatski duh sredinom augustuša u ovo kajkavsko selo. Za čas se je vrnula i slavna prošlost jer svadbe su svenek najsrčniji trenutki ljudskoga žitka. No, pri tom je i nešto više dokaženo, najprije to da su Umočani sposobni frapantno riješiti velike zadaće, a kako je i ova priredba pokazala, pravoda su sudjeni na uspjehe i pohvaljenje!

-Tiho-

Foto: Gordon Recktenwald

ŠTRIGOVA, NOSITELJ NOVOGA TURISTIČKOG PROJEKTA

Kao prva točka dnevnog reda, na madavno održanoj sjednici Općinskog poglavarstva u Štrigovi predstavljena je informacija o projektu Turističke zone Prlekije i Međimurja. Gosti sjednice Poglavarstva bili su Goran Šošter, ravnatelj Prleške razvojne agencije, Matija Derk, ravnatelj regionalne razvojne agencije REDEA, i Josip Mikec, predsjednik Turističkog ureda Štrigova. Vrlo zanimljiv projekt opširno je predstavio Goran Šošter spomenuvši da je Prlekija ostvarila već nekoliko sličnih projekata sa susjednom Mađarskom. Pokrovitelj projekta je Europska unija prema kojoj će se i morati orijentirati svaka daljnja akcija. Planirana turistička zona obuhvaćat će šest pograničnih općina: s hrvatske strane biti će to Štrigova, Gornji Mihaljevec i Nedelišće, a u Sloveniji će to biti Razkrižje, Ljutomer i Ormož. Nositelji projekta, a ujedno i najveći ulagači jesu Štrigova i Razkrižje. Jednostavnijim riječima, turistička će zona uskoro započeti na intenzivnim radovima uređenja biciklističkih, pješačkih i jahačkih staza, na uređenju i formiranju vinskih cesta i središta, na uspostavljanju turističkih informacijskih središta, osposobljavanju stručnih osoba vodiča, itd. Osim razrade promocijskih cjelovitih materijala koji će sadržavati brošure, internetske stranice, infopunktove, javit će se potreba i za novim radnim mjestima. Europski fondovi iz Zagreba i Ljubljane glavni su ulagači projekta čija ukupna početna vrijednost iznosi 189.946 eura, od čega će spomenuti fondovi financirati 169.000 eura. Ostatak leži u blagajnama mjesne zajednice s time da će, kako smo već rekli, Štrigova i Razkrižje imati najveći udio u tome. Ciljne skupine u te prve dvije godine rada jesu 15.000 domaćih i 30.000 stranih turista u cijeloj zoni, dok će se na svakom od punktova nalaziti promocijski materijali i ostalih odredišta. Već ovih dana krenut će se s jačom promidžbom, što medijskom što onom po sajmovima, a obje su strane uvjerenе kako bi se u 24 mjeseca kapacitet regije morao povećati, postati više prepoznatljiv, a samim time pridonijeti i razvoju na brojnim životnim područjima. Ulazimo li konačno u neko novo doba kontinentalnog turizma koje će nas pretvoriti u jednu od najatraktivnijih odredišta u široj europskoj regiji, doznat ćemo za koju godinu.

K. Štebih

Međunarodno natjecanje ribiča u Serdahelu

Pobjednička mlinaračka ekipa (slijeva drugi Ladislav Ribarić)

Serdahelsko ribolovno društvo već više od jednog desetljeća održava veze sa svojim međimurskim kolegama. Veze nisu splasnule ni ovih godina, međusobno se pozivaju na natjecanja i sjednice.

Kotoripski i goričanski ribiči svake su godine nazočni na natjecanju koji se organizira prilikom Dana sela Serdahela, pa ni ovaj put nisu izostali.

Kažu da je kišno vrijeme dobro za ribolov jer su ribe pokretljivije i više se približavaju površini vode. Taj uvjet za uspješan ribolov nije manjkao, no ribičima je bilo malo teže kretati se u kišnim kabanicama.

Natjecanje je otvorio Ladislav Markan, predsjednik, i Stjepan Turul, tajnik domaćeg društva, te su natjecatelje obavijestili o pravilima natjecanja. Loviti se moglo samo jednim štapom, jednom udicom i plovkom. Hraniti se smjelo samo pet minuta prije početka natjecanja. Mjesta su bila podijeljena po sektorima označenim brojevima koje su izvlačili sudionici natjecanja. Natjecalo se 11 ekipa, a svaku su činile tri osobe. U nekim su sektorima začas ulovili šarane i deverike, no nekima je bilo potrebno više strpljenja.

Ekipe su lovile tri sata, i kada se truba oglasila dva puta, ribolov je trebalo prekinuti.

Već više puta zaredom pobjeđivale su ekipe iz Hrvatske, ali ovaj put led je probijen. Mlinarački ribiči bili su najspretniji, i osvojili prvo mjesto. Drugo mjesto pripalo je prvog, a treće drugog goričanskoj ekipi. U pojedni-

načnome natjecanju najviše ribe ulovio je Leo Begović, ribič iz Goričana.

Odakle tajna pobjede mlinaračkoga društva? Ispričao je to Ladislav Ribarić, koji je vrlo ponosan na svoje ribičko društvo koje je uznapredovalo u posljednje vrijeme:

– Naše društvo u Mlinarcima utemeljeno je 1991. g. Ima 50-ak članova: malodobnih, kadeta i odraslih. Najviše lovimo na svojoj mjesnoj šljunčari, gdje svake godine poribljavamo. Mjesna samouprava svake godine potpomaže naše društvo sa 300 tisuća forinti, iz toga poribljavamo i priređujemo natjecanja. Nedavno, na Danu mazanica, i kod nas je bilo međunarodno natjecanje. Tamo smo se opet sreli s međimurskim kolegama. Ta veza već dugo postoji i trebam reći da mi smo jako mnogo učili od kolega iz Hrvatske. Kada smo bili kod njih na natjecanju, uvijek smo pazili kako oni love, kakvim se štapovima koriste, kakav mamac imaju, čime hrane ribe, itd. S tim znanjem i vježbanjem lani smo bili prvi u Kotoribi, a jednako tako i na Keresturskim danima. Ponosan sam što smo na županjskome natjecanju u Kaniži osvojili drugo mjesto. Ribiči iz Hrvatske vrlo su dobro organizirani, mi na tom polju još imamo što učiti od njih – kazao je predsjednik mlinaračkoga ribičkog društva.

U vrlo dobroj raspoloženju uručene su nagrade. Svim ekipama i njihovim članovima predan je pehar i medalje, a uz finu riblju juhu i pečenje još dugo se družilo. *Beta*

Budi meteorolog sam!

U ljetnim danima kada često pada kiša, samo čekamo da u vremenskoj prognozi nagovijeste lijepo vrijeme kako bismo se mogli mnogo igrati vani. Vrlo je jednostavno pogledati dnevnik, a potom nas meteorolog obavijesti o vremenu sutrašnjeg dana pa čak unaprijed 2-3 dana. Nekada nije bilo meteorologa, ni televizije, pa ni prognoze vremena, ali su ljudi ipak otprilike znali kakvo vrijeme mogu očekivati sljedećeg dana. Stariji ljudi i danas znaju neka pravila i možda će i vama jednom dobro doći njihovo iskustvo. Prema zapažanjima: kad Mjesec ima kolobare, bit će oborina.

Vrijeme će biti lijepo ako se dim iz dimnjaka diže okomito i brzo razilazi. Kad se dim ili para dugo zadržavaju u zraku, bit će vlažno i kišno. Paučine su vrtni barometri. Kad je na pomolu kiša ili oluja, pauk zadnje niti plete vrlo kratko i kao mrtav ostaje u svojoj mreži. Ali kada mirno plete duge niti, vrijeme će biti lijepo. Ako pauk i za vrijeme pljuska radi, kiša neće dugo padati. Loše se vrijeme sprema i kada lastavice lete vrlo nisko i često se zalijeću prema zemlji. Kad oblaci izgledaju lagano i lepršavo, zasigurno će biti lijepo vrijeme. Imaju li oštre rubove, bit će vjetro. Ako oblaci izgledaju poput visokih tornjeva ili su nazubljeni, može se očekivati oluja. Kad je sunce na zalasku žuto, bit će vjetrovito vrijeme, a blijedožuti zalazak Sunca najavljuje kišu.

Oluja može biti i opasna!

Što treba učiniti za vrijeme oluje?

Najbolje je da potražiš zaklon u nekoj zgradi ili automobilu. Istraživač Faraday otkrio je da u auto ne udara munja iako je od kovine koja vodi struju.

Nasuprot autima visoke zgrade na otvorenome privlače munje, ali one obično imaju gromobran. Nikada se nemoj skloniti ispod drveta jer u nj lako pogodi grom. Za vrijeme oluje ne ulazi u vodu! Ako si na biciklu, nemoj nastaviti vožnju, nego odmah potraži zaklon.

Kako provodiš ljeto?

Ljeto je vrijeme kada najviše možemo uživati u lijepim danima, boraviti na svježem zraku, kretati se koliko nam je volja. To nam omogućuju dobro vrijeme, godišnji odmor i ljetni školski praznici.

Nadam se da mnogi od vas ne sjedite pred računalima i televizorom, jer bit će za to dosta vremena zimi, nego mnogi od vas pokušate baviti se nekim športom, da dobro razgibate svoje tijelo koje će još mnogo sjediti u školskim klupama. Ako ste ipak mnogo vremena proveli pred zaslonima (monitorima), još razmislite o fizičkoj aktivnosti, jer premda već nema mnogo do otvorenja školske godine, raznim športovima može se baviti u jesen.

Znate li kako djeluju pojedini športovi na naše tijelo, a i na džepove roditelja?

Plivanje je vrlo dobar šport, razvija sve mišiće, povoljno djeluje na jačanje pluća i krvni optok. Oprema nije skupa, jedino ako je

skupa ulaznica za bazen. Taj šport nabolje je vježbati ljeti na jezerima, moru ili u bilo kojim prirodnim vodama, gdje je kupanje dopušteno.

Bicikl jača zglobove, srce, pospješuje probavu, pomaže onima koji imaju probleme s venama. Imamo li bicikl, gotovo i nemamo troškova. Voziti bicikl može se sve dok ne dođu hladni zimski dani.

Trčanje odmara i pojačava optok krvi. Osim trkaćih cipela i športske odjeće ništa ne treba.

Izradila Dijana Kovačić
iz Fičehaza

Košarka i rukomet jačaju tijelo i razvijaju natjecateljski duh i hrabrost. Oprema slična kao kod trčanja.

Nogomet pomaže da postanemo izdržljivi, rad pluća i srca može biti vrlo naporan. Potrebna je športska oprema i lopta.

Tenis pomaže usklađivanje pokreta, ali mišići ne rade i ne razvijaju se sasvim ravnomjerno. Reketi su skupi, jednako tako plaćanje tečajeva i igrališta, pa i loptica.

Konjanički šport razvija skladnost pokreta tijela, približava prirodi, koristan je onima sa psihomotoričkim smetnjama.

Svi su športovi korisni, pomažu nam da se bolje osjećamo, da održavamo poželjnu težinu tijela, da budemo veseliji, društveniji, zadovoljniji i sigurniji u sebe.

Osim fizičkog treniranja tijela možemo trenirati i svoj mozak raznim zadaćama, učenjem citata, šaljivim križaljka i zadaćama. Eto, ako želite iskušati svoj um, riješite ovu zadaću o plivačkom natjecanju:

Plivačko natjecanje

Ove se godine dvadeseti put održava tradicionalno godišnje plivačko natjecanje između mjesta Mali Trp i Kamenica. Susreti se održavaju izmjenično u svakome mjestu i u dosadašnjih 11 susreta nijedan nije završio neriješeno. Uvijek je neizvjesno tko će pobijediti, a domaće more često nije prednost.

Naime, čak u pet susreta pobijedila je gostujuća momčad. Ipak, sveukupno, Malotrpljani su do sada uspješniji. Rezultat je 7 : 4 u njihovu korist. Hoće li se ovogodišnje natjecanje održati u Kamenici ili Malom Trpu?

Peruška taborska misija

Moto tabora: „Otkriti shranjenoga Boga u svitu ter u sebi!”

Svim taborašem Gradišća prez izuzetka se je neprestalno nagražavala godina prvoga tajeđna augustuša, a svidoki židanskih taborov moru i potvrditi da nijedno njevo spravišće dosad nij prošlo prez nebeske mane, tako da jednu noć ili dvi ne bi morali izdurati u seoskom kulturnom domu. Peruška taborska misija, održana ljetos od 1. do 6. augustuša, pod organizacijom Hrvatskoga katoličanskoga omladinskoga vjerskoga i kulturnoga društva, sa već od 60 dice prvenstveno iz gradišćanskih sel, još jednoć je za diozimatelje nudila bezbrojne posebnosti. U razni programi su se mogli došljaki naticati (ognjogasno naticanje, proba hrabrenosti), iskati zvjezdic u igri, slušati predavanje u svezi s katoličanskom vjerom, upoznati ptice, aktivno sudjelovati u čuvanju okolice ter od policajskoga oficira informirati se o kvarni posljedica alkoholizma i drogiranja. Nij bilo nikomur dugo ni u hrvatskoj plesačnici, a med taboraši čudami su zopet skupadošli muzičari, ki su glazbeno oblikovali ne samo maše nego i večernja druženja. Po riči jednoga od glavnih organizatorov židanskoga Joška Ravadića, „*ovakovoga specijalnoga spravišća ni već u cijeloj okolici, kade ni elektrike, kompjutora, televizije. Dica se kuplju i spu u šatori, a cijeli dan su na luftu. Roditelji svenek velu da kad dica domom idu odvud, čisto se preobrnju, čuda su mirniji. Stariji taboraši merkaju na mladje, a 80% sudionikov je jur bilo ovde 4-5 puti, a nek oko dvadesetimi su oni ki prvi put dođu u naš tabor*”. Četvrtak je stao u znaku pišačenja do Prisike, kade su posjećene znamenitosti toga susjednoga naselja. Križni put, prošecija sa svićami, molitvene ure su i ljetos bili važni momenti ovoga spravišća. Žuža Horvat, ka je i izmislila ovoljetošnjji moto tabora, a zvana toga se vik vraća simo kot i predavačica, rekla je da ovo geslo je aktualno i zato jer „*Bog nas u žitku dalje nosi, pitanje je uvijek isto: zašto? Zašto živimo? Zašto smo ovde? Zašto hoćemo blaženi biti ter kako? Koji put pelja do blaženstva? Prik ovoga se razgovaramo*”. Ovo je jur priljubljeno mjesto za mladinu, ovde se najđu jur stari prijatelji i svenek imaju dica ča odvud sa sobom zeti, je još dodala u prvi ljeti glavna organizatorica ovoga tabora. Kako smo to mogli viditi na polju, jako je postala popularna igra ugarska meta, ka je spodobna amerikanskomu futbolu. Po lanjskoljetošnjem uspjehu i sada su izabrani mister i misica Peruškoga tabora, ki su se najatraktivnije oblikli za modni izbor. Kreatori su morali modelom napraviti pratež samo iz prirodnih materijalov, ke su našli u lugu. Pokidob tabor jur ima svoju plavo-bijelu zastavu, svako jutro i večer su se okupili taboraši oko nje, a taborski zvon svenek je pozvao diozimatelje na sastanak, jilo, priredbe. Kako je rekao peljač Petar Horvat, ljetos je otvorena

Dr. Csaba Halmaj, kiseški policijski potpukovnik, je upoznao taboraše s negativnimi posljedicami droge i alkohola

moćnoć da svaki taboraš dostane i svoju majicu za spominak, ku će moć nositi i dođuća ljeta kad se bude vratio kapeli Peruške Marije. Tabor je podupiran od Javne zaklade za nacionalne i etničke manjine kot i mjesne samouprave i od brojnih privatnikov iz Hrvatskoga Židana ter okolišnih mjest.

Petrovišćan Dušan Timar mi je povidao da njemu je ov najomiljeniji tabor i kasnije kad jur ne more biti diozimatelj, kani biti pomagač, jer tako se dobro čuti ovde. „*Ovo je mjesto slobode, uživamo da nismo zaprti u hižu. Uza to meni fali muzika, sad jedan tajeđan sam izostavio, al drugi tajeđan zopet ću začeti guslanje*.” Dušanov prijatelj Marko Šteiner iz Hrvatskoga Židana drugi put je u židanskoj lozi. On je takaj gitarist pak zna kako hasnovito potrošiti prazne ure. I on kaže da s prijatelji se redovno strefi ovde, zato i dojde u Peruški tabor. Nedilju, 6. augustuša, s oproštajnom trojezičnom mašom je završila mladina svoje 13. taborovanje, oko kapele Peruške Marije.

-Tiho-

Ovo je mjesto za specijalni počivak

MLINARCI I FIĆEHAZ – Nedavno su mađarska pomurska naselja Fićehaz i Mlinarci obilježila svoje dane kojima su prilog dali predstavnici prijateljskih općina Donjeg Vidovca i Kotoribe, sredine s kojima imaju potpisane sporazume o suradnji. Program u Fićehazu bio je protkan bogatim kulturnim događanjima, od nastupa djece iz vrtića, mjesnoga pjevačkog zbora, nastupa sumartonskih tamburaša i akademskoga glazbenik Martina Srpaka iz Donjeg Vidovca. Odigran je prijateljski nogometni susret domaćih nogometaša s veteranima NK Vidovčan u kojem su gosti slavili pobjedu 4 : 2. Slavlje tog naselja završilo je velikim vatrometom. U Mlinarcima se slavilo dva dana u čijem su sklopu održani Dani mazanica 2006, pečenje tradicionalnoga pomurskog jela. Bogati kulturni program uveličali su garski tamburaši, članovi KUD-a Kotoriba i školska djeca s dosta hrvatskoga programa. Održano je i međunarodno ribičko natjecanje jer su na njega došli ribiči iz SRD-a Som Kotoriba.

(M. Grubić)

OSIJEK – Taj je grad sedmu godinu zaredom bio domaćinom Pannonian challengea, tradicionalnog festivala ekstremnih športova koji se ove godine održao od 17. do 20. kolovoza u skate parku na Srednjoškolskom igralištu. Na njemu su nastupili profesionalni i amaterski skateri, roleri, vozači mountain bikea i BMX-a, njih više od stotinu iz Hrvatske i inozemstva (Slovenije, Italije, Srbije, Makedonije, Mađarske, BiH, Njemačke, Austrije i Hrvatske.)

BRLOBAŠ – Ovo najjužnije hrvatsko naselje u Šomodskoj županiji broji ukupno 147 žitelja od kojih njih 130 živi u naselju. Kako nas je izvijestila načelnica sela Piroška Dudaš, mjesna samouprava posluje s dva milijuna i 131 tisuću forinti, a iz proračuna četiri milijuna prepućuje se za lukovišku okružnu školu, koju održavaju četiri hrvatska naselja. Nju pohađa 17 brlobaških učenika. Samouprava je za ovu godinu morala uzeti i 260 tisuća forinti zajma. Lani je uz državnu potporu otpočeta obnova doma kulture u selu, no ni tako nema dovoljno sredstava, naime, cijela obnova stoji više od 13 milijuna forinti. Prema najavi načelnice narećena obnova bit će završena u svibnju 2007. godine.

Mohačani u svetištu Trsatske Gospe

Već osmu godinu zaredom, obavijestila nas je predsjednica mohačke Hrvatske samouprave Marija Barac, u organizaciji samouprave organiziraju se izleti i hodočašća u matičnu domovinu Republiku Hrvatsku koji pobuđuju veliko zanimanje šokačkih Hrvata u Mohaču. Tako je to bilo i ove godine kada je pedesetak zainteresiranih od 24. do 28. srpnja boravilo u Hrvatskoj, a cilj im je bio posjet Trsatskoj Gospi i gradu Rijeci, ali i upoznavanje kulturno-povijesnih znamenitosti istarskog poluotoka te krajeva kroz koje su prolazili. Poznata marijanska svetišta prirasla su srcu našim Hrvatima pa tako i Mohačanima, te dugo očekivani put napokon je ostvaren posjetom Gospi od Trsata. U godinama koje su iza nas mohački hodočasnici imali su priliku upoznati čakovačku regiju i grad Đakovo, Dubrovnik i Boku kotorsku, grad Zagreb, hodočastili su Gospi od Aljmaša, posjetili ratom razrušeni Vukovar, te hodočastili u Međugorje i upoznali znamenitosti i turističke raznolikosti crnogorskoga primorja i ljepote kolijevke hrvatskih svetaca Boke kotorske i kotorskog zaljeva.

Ove su godine na svom putu prema odredištu zastali na zagrebačkom Kaptolu i posjetili te razgledali zagrebačku katedralu i gornji grad, zadržali se na Trgu bana Jelačića, a oduševila ih je zelena tržnica na Dolcu. Smješteni su bili nedaleko od Rijeke u malome naselju Kostreni, pa su drugi dan posvetili razgledavanju muzejskih, galerijskih i kulturno-povijesnih znamenitosti Rijeke. Posebno ih je oduševio posjet Pomorskomu muzeju. Treći dan proveli su u cjelodnevnom razgledavanju istarskog poluotoka, njegove obale i unutrašnjosti. Bili su i u Poreču, a prošli su i kroz poznati tunel Učku te se divili ljepotama Limskoga kanala. U Puli s pomoću stručnog vodiča razgledali su ostatke rimske arhitekture i pulski amfiteatar, poznatu pulsku Arenu.

Izletnici su na raspolaganju imali i jedan slobodan dan koji su proveli kupajući se i uživajući u ljepotama Jadranskoga mora kako bi zadnji dan proveli u molitvi na svetištu Gospe od Trsata posjetivši crkvu i cjelokupni kompleks trsatskoga svetišta.

B. P. B.

Károly Győri (1955. – 2006.)

Ovih je dana naše uredništvo od senandrijske hrvatske samouprave primilo vijest da je 11. kolovoza preminuo Károly Győri, član Orkestra „Vujičić“.

Svoje glazbeno školovanje Győri je završio na Glazbenom institutu i u budimpeštanskoj Umjetničkoj školi „Ferenc Liszt“. Od 1974. godine član je spomenutog orkestra. Kao solist i jedna od najistaknutijih osoba u Orkestru, imao je niz nezaboravnih nastupa, mnogo se koncerata veže uz njegov glazbeni put, i kod kuće i u inozemstvu te u zemljama širom svijeta. Televizijski i radijski zapisi, kazališne predstave, mnogobrojne ploče čuvaju njegovu iznimnu virtuoznost i sugestivnu glazbeno osebnost na tamburici i violini. Kao glazbeni pedagog odgajio je brojne naraštaje u Senandriji, pomaškoj Glazbenoj školi i u kalaskoj Umjetničkoj školi.

Ples i pjesma i nadalje ...

„Tanacovi“ folklorasi nakon kraćeg predaha nastavljaju svoj rad. Nakon kraćega ljetnog odmora pod kraj kolovoza plesači s voditeljem Józsefom Szávaijem nastavljaju svoj 18-godišnji uspješni rad. Članovi toga folklornog društva, kao i dosada, tjedno dva puta vježbat će svoje koreografije. Osim plesa nastojat će još veoma usavršiti svoje glazbeno znanje. Plesači, inače, imaju pred sobom mnogo nastupa. Uskoro, već 26. kolovoza nastupit će u Santovu, zatim 2. rujna predstaviti će se u podravskim Martincima. Sljedećeg vikenda, tj. 9. rujna, imaju nastup u glavnom gradu Budimpešti, a 14.-og moći ćemo ih vidjeti i u Pečuhu. Usput KUD ima i bezbrojne organizacijske poslove, naime, 16. rujna održat će se njihov 11. tradicionalni međunarodni festival *Dobro došli, naši mili gosti ...*, na koji, kao i prethodnih godina, očekuju brojne folklorne skupine.

Renata Božanović

Izlet u kupalište Gunaras

U organizaciji Njemačke manjinske samouprave sela Katolja, nedavno su Katoljci posjetili kupalište Gunaras. U ranim jutarnjim satima krenuli smo na izlet u Tolnansku županiju kako bismo posjetili grad Dumvar (Dombóvár) i pogledali njegove kulturne znamenitosti. Zatim smo nastavili prema Gunarasu. Kupalište je predivno s veoma čistom vodom i s više bazena. Svatko je mogao naći bazen za sebe, od mladih koji su plivali u hladnoj vodi do starijih koji su se odmarali i uživali u toploj bazenskoj vodi. Djeca su pak pronašla mjesto za sebe, i uživala u malim bazenima. Svi smo se osjećali veoma dobro. Izletu je sudjelovalo 140 Katoljaca, i svi su se dobro osjećali. Na povratku kući najtužniji su bili najmlađi jer nisu željeli ostaviti vodu u kojoj su uživali. Još jednom u ime izletnika velika zahvala Njemačkoj manjinskoj samoupravi na ovome prekrasnom izletu i dobro organiziranom danu.

Guganka

SAMBOTEL – Hrvatska manjinska samouprava dotičnoga grada i ljetos organizira za prijavljenike izlet u Hrvatsku. Po informaciji predsjednika manjinskoga tijela Lasloa Škrapića, 1. septembra kih 35 Hrvatov se gane na put da pogledaju otok Pag i da skupa počivaju na obali Jadranskoga morja. U programu, koji dura do 4. septembra, stoji ne samo boravak u Vlačići nego i kratke ekskuzije. Putne stroške plaća gradska Hrvatska manjinska samouprava, a spalo i jilo sami financiraju diozimatelji putovanja. Lani je ovo tijelo odneslo svoje ljude u dalmatinsko naselje Pirovac, kamo sambotelske Hrvate peljaju prijateljske čuti.

VELIKI BORIŠTOF – Mirko Berlaković, bivši školski direktor u mirovini, je na početku ljeta izdao zbirku narodnih jačak u Prisiki. Kako smo od njega nedavno čuli, u jesen će početi zabilježiti stare note i jačke u Mjenovu. Još najpr se ne zna termin kad će izajti iz tiska najnovija jačkarna knjiga, međutim, kako je planirano kljetu, ili 2008. ljeta gvišno ćemo moći upoznati i zajačiti si jur ku-tu melodiju i iz toga hrvatskoga naselja u Austriji.

POGAN – U organizaciji seoske samouprave Dan sela upriličen je 20. kolovoza na blagdan svetoga Stjepana kralja. Proslava je počela već dan prije, 19. kolovoza, na obali poganskog jezera, a nastavljena polaganjem vijenaca kod spomenika žrtvama svjetskih ratova 20. kolovoza prije podne. Toga se dana ispekao i novi kruh u seoskoj krušnoj peći, a poslije podne je slijedio kulturni program s večernjim balom.

HARKANJ – U sklopu „Festivala podno Tenkesa“, 4. kolovoza u tom je gradu priređen Hrvatski dan kojem su sudjelovali brojni plesači, svirači te mjesni Hrvati i njihovi prijatelji. Bilo je i hrvatskog jela i pića, malo predstavljajne hrvatske gastronomije, a u kulturnom programu nastupili su svirači i plesači salantskoga KUD-a „Marica“, Mješoviti pjevački zbor harkanjskih Hrvata, a na balu je svirao poznati sastav „Podravka“ iz Martinaca.

NATJEČAJ

Mađarsko-hrvatska međuvladina znanstvena i tehnološka suradnja za 2007. – 2008. godinu

Raspisuje: Nacionalni ured za istraživanje i tehnologiju.
Krug natjecatelja: pravne osobe, gospodarska društva i prirodne osobe.

Rok predaje: 4. rujna 2006.

U okviru znanstvene i tehnološke suradnje između Republike Mađarske i Republike Hrvatske, Nacionalni ured za istraživanje i tehnologiju raspisuje natječaj za podupiranje razmjene znanstvenika u znanstveno-razvojnijim projektima.

Potporu mogu dobiti mađarske pravne osobe, ili gospodarska društva koja nisu pravne osobe, pojedinačni poduzetnici ili prirodne osobe koje su zaposlene kod navedenih i imaju njihovo odobrenje, koji planiraju suradnju na polju prirodnih, liječničkih, poljoprivrednih i tehničkih znanosti.

Okvima svota namijenjena za ovu relaciju: 45 000 000 Ft/g.

Rok predaje natječaja: 4. rujna 2006.

Potpora se daje na vrijeme: najviše 24 mjeseca.

Najveća potpora: 2 000 000 Ft/godina/projekt.

Podupiru se troškovi: uzajamno se podupiru putni troškovi znanstvenika dviju država i zdravstveno osiguranje.

Natječaji se predaju u elektronskom obliku (priloženi u Word dokumentu, sastavljeni u jedan fajl) na ovu adresu (Predmet mail-a s naznakom „CRO“):

bilat@tetalap.hu, sandor.szigeti@nkh.gov.hu.

Informacije na telefonu: 06 1 484 2008 i 06 1 484 22.

S mađarske strane za vezu: Sándor Szigeti,

s hrvatske strane za vezu: Silvana Siebert.

Nemzeti Kutatási és Technológiai Hivatal
Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta Republike Hrvatske
Direktorat za međunarodnu suradnju

Telefon: 36-1-484-2576 +385-(0)1-459-4452

Telefax: 36-1-266-0801 +385-(0)1-481-9331

E-mail: sandor.szigeti@nkh.gov.hu, silvana.siebert@mzos.hr.

Ministarstvo obrazovanja raspisuje NATJEČAJ za podupiranje znanstvenih istraživanja na području narodnosnog odgoja i obrazovanja

Cilj natječaja: pridonijeti djelotvornosti odgoja i obrazovanja u narodnosnim dječjim vrtićima i školama.

Predmet natječaja: istraživanje djelotvornosti odgoja na području kulture i materinskog jezika u dječjem vrtiću odnosno podučavanja jezika u školi, nadalje vezanosti za narodnosnu kulturu, i ispitivanje na koji način učenici sudjeluju u narodnosnome kulturom životu (očuvanje običaja, književnost, glazba i ples, umjetnost).

Krug natjecatelja:

– manjinski znanstveni zavodi

– pravne osobe, održavatelji manjinskih znanstvenih radionica

– državne visokoškolske ustanove ili one koje su priznate od strane države s narodnosnim odsjecima.

Okvima svota za natječaj:

iznosi sveukupno 7,5 milijuna forinti, osigurana je u proračunu Ministarstva obrazovanja za 2006. godinu 11/7/12-1 u poglavlju Podupiranje narodnosnih udžbenika i drugih razvojnih zadaća narodnosnoga školstva.

Način financiranja: prefinanciranje.

Donja i gornja granica novčane potpore:

100 000 – 1 500 000 Ft.

Rok za predaju natječaja (datum poštanskog žiga):

2. listopada 2006.

Potrebna dokumentacija (obrazac, izjava) za natječaj dostupna je samo putem Interneta na web-stranici www.oma.hu.

Natječaj treba dostaviti na adresu:

Oktatási Minisztérium Alapkezelő Igazgatósága,

Felsőoktatási pályázati osztály, 1244 Budapest, Pf. 920.

Zlatnoj misi dekana župnika Stjepana Zagorca (u lipnju ove godine) radovali su se zajedno sa zlatomisnikom i predsjednik HDS-a Mijo Karagić i predsjednik salantske Hrvatske samouprave Mijo Štandovar